

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıdaki sorularımın **Tarım ve Orman Bakanı İbrahim YUMAKLI** tarafından Anayasa'nın 98'inci, İçtüzüğü'nün 96'ıncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Nejla DEMİR

Ağrı Milletvekili

Bilindiği gibi Türkiye'de hayvancılık büyük oranda süt hayvancılığına dayalı olarak yapılmaktadır. Ancak artan girdi maliyetleri karşısında çiğ süt fiyatı aynı oranda artmamasından dolayı süt üreticileri zarar etmekte ve ineklerini kesmek zorunda kalmaktadırlar. Son yıllarda, "enflasyon artışına neden oluyor" gerekçesiyle süt fiyatı baskılanırken Ulusal Süt Konseyi'nin maliyetin altında fiyat belirlemesi çok sayıda ineğin kesilmesine neden olmaktadır. Bu da beraberinde sonraki yıllarda süt üretimi ile ilgili ciddi bir krizi getirmektedir.

AKP'nin 2002 yılından itibaren ortaya koymuş olduğu neoliberal politikaların bir sonucu olarak bugün ekonomide yaşanan kriz ile birlikte bitkisel üretim ve hayvancılıkta yaşanan yapısal sorunların çözülememesinin sonucunda; küçük çiftçinin üretimi bırakmak zorunda kaldığı, köyün ve kırsalın boşaldığı, her yönüyle ithalata dayalı bir tarım politikasının ortaya çıktığı görülmektedir. Türkiye, 2010 yılından bu yana 14 yıldır kesintisiz olarak besilik, kasaplık, damızlık hayvan ve kırmızı et ithalatı yapıyor. Öyle bir noktaya gelindi ki üretimin planlanması için dahi ithalat yapılmaktadır. Dolayısıyla AKP'nin ithal hayvancılık ve ithal et politikasının çökmüştür. 22 yıllık AKP iktidarı, bir yandan hayvancılıkta yol haritasını, üretim planlamasını sürekli tartışırken diğer yandan da ithalat politikasını sürdürmektedir. 2024 yılında 600 bin baş besilik hayvan ithalatının planlandı, 2025 yılı için de damızlık düve ithalatı yapılması planlanmaktadır. Bir yandan da kırmızı et ve kasaplık hayvan ithalatı da sürmektedir. Piyasayı düzenlemek, üretimi desteklemek ve planlamak için ithalat yapılmaktadır. 2025 yılı bütçe gerekçesi verilerine göre et ithalatının devam edeceği görülmüyordu. Son iki yılda toplamda 1 milyon 200 bin ton hayvan ithalatı yapılırken, hedeflenen et üretim tahminlerindeki artışın ithal hayvan varlığından sağlanacağını gösteriyor.

AKP 22 yıldır uygulamakta ısrar ettiği yanlış politikalarla hayvancılık sektörünü darboğaza sürüklenmektedir. Kırmızı ette, çiğ sütte ciddi sorunlar yaşanıyor. Maliyetler hızla artarken üretici fiyatı aynı oranda artmıyor. Kasapta, marketlerdeki et ve süt fiyatı ise tüketiciye çok pahalıya geldiği için tüketim azalıyor. Dar gelirli ve orta gelirli ramazan ayında et dahi alamıyor. Dolayısıyla talebin düşük, maliyetin yüksek olmasından dolayı zarar eden üretici, üretimden çekilmektedir.

İktidarın uyguladığı yanlış politikalardan dolayı hayvancılık alanında en ciddi sorun çiğ süt alanında yaşanmaktadır. Çiğ süt temel fiyatları, neredeyse maliyetleri dahi karşılamıyor. Üretici maliyetleri karşılayamadığı için süt ineklerini kestirmek zorunda kalmaktadır. Çiğ süt üreticisi düşük fiyat nedeniyle sütünü satamazken TÜİK verilerine göre, Şubat 2025'te fiyatı en çok artan ürünler arasında tereyağı, yoğurt, süt, peynir yer alması son derece düşündürücüdür. Üretici çiğ süt para etmiyor diye adeta isyan ederken, üretici ile alıcı arasında da krizlere neden olmaktadır.

Bu gerçekliğe rağmen çiğ sütte maliyet artıyor ancak fiyat düşmeye devam etmektedir. Son olarak Tüm Süt, Et ve Damızlık Sığır Yetiştiricileri Derneği (TÜSEDAD) Şubat 2025 için soğutulmuş çiğ sütün üretim maliyetini litre başına 21 lira 08 kuruş, sıcak (soğutulmamış) çiğ sütün litre maliyeti ise 19 lira 58 kuruş olarak hesapladı. Bu maliyetlerle 1 litre soğutulmuş çiğ sütün referans fiyatının 25,2 lira, sıcak süt tavsiye fiyatının (USK'nın açıkladığı) ise litre başına 23,4 olması öneriliyor. Ancak Ulusal Süt Konseyi'nin sıcak süt tavsiye fiyatı 1 Ocak'tan beri 17 lira 15 kuruş olarak belirlendi. Süt üreticileri bu fiyata süt satamadığı gibi alıcılar ise süt fiyatını düşürüyor.

Son olarak Erzurumlu süt üreticileri, bu duruma isyan ederek basın açıklamasıyla seslerini duyurmaya çalıştılar. Erzurumlu süt üreticileri; artan maliyetlere rağmen düşük fiyatlarla ürünlerini satmak zorunda kaldıklarını ve zor bir süreçten geçtiklerini, Ulusal Süt Konseyi'nin 17,15 TL olarak belirlediği çiğ süt tavsiye fiyatına rağmen, Erzurum'daki süt işletmeleri bu fiyatın çok altında ortalama 14 TL'ye üreticilerden süt aldıklarını belirterek yetkilerin önlem almasını talep ettiler.

Bu duruma ilişkin basın açıklaması yapan çiftçi Nihat Değirmencioğlu ve Şahin Aydın, artan yem, elektrik, mazot ve işçilik maliyetleri karşısında zorlandıklarını, Ulusal Süt Konseyi'nin fiyat belirleme sürecinin kendilerini zarar ettirdiğini, süt satışından elde ettikleri gelirle hayvanlarının bakımını ve işletmelerinin faaliyetlerini sürdüremediklerini, bu yüzden ineklerini satmayı veya kesime göndermeyi düşündüklerini ifade etmeleri, süt üreticilerinin içinde

bulunduğu krizi açıkça ortaya koymaktadır. Bu krizin çözümüne ilişkin olarak Tarım ve Orman Bakanlığı ise, çözümü düve ithalatında bulmaktadır. Çözüm kesilen süt ineklerinin yerine inek ithal etmek değil, yerli üreticinin desteklenerek yerli üretimin artırılmasıdır. Bu nedenle Bakanlık olarak zaman kaybetmeden ithalat politikasından vazgeçmeli, süt üreticilerinin yaşadıkları sorunlara ilişkin gerekli önlemleri alması ve süt fiyatlarının artışı ile ilgili gerekli adımları atması gerekmektedir.

Bu bağlamda;

- 1- Enflasyon gerekçesiyle çiğ süt fiyatlarının baskılanması politikası uygulamasına ne zaman son verilecektir?
- 2- Ulusal Süt Konseyi'nin maliyetleri dikkate almadan çiğ süt fiyatını belirlemesinin gerekçesi nedir?
- 3- Ulusal Süt Konseyi'nin çiğ süt fiyatlarının piyasa koşulları dikkate alınarak yeniden düzenlenmesine yönelik gerekli adımlar atılacak mıdır?
- 4- Ulusal Süt Konseyi'nin maliyetin altında fiyat belirlemesi çok sayıda ineğin kesilmesine neden olmaktadır. Bu konuda gerekli önlemleri alınacak mıdır?
- 5- Artan maliyetler karşısında süt üreticilerine yönelik ek destek verilmesi ile ilgili bir planlamanız var mıdır?
- 6- Son 10 yılda kaç canlı hayvan ithal edilmiştir, türleri nelerdir?
- 7- Son 10 yılda ne kadar karkas et ithal edilmiştir?